

بینش‌دهی و منش‌پروری دو شاخص جامع در مکتب تربیتی علامه طباطبایی است

مدیر گروه علوم تربیتی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) دو رویکرد جامع بینش‌دهی و منش‌پروری را در کنار شاخص محوری رویکرد توحیدی، از جمله ویژگی‌های برجسته مکتب تربیتی علامه طباطبایی برشمرد.

مدیر گروه علوم تربیتی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) دو رویکرد جامع بینش‌دهی و منش‌پروری را در کنار شاخص محوری رویکرد توحیدی، از جمله ویژگی‌های برجسته مکتب تربیتی علامه طباطبایی برشمرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین سیداحمد رهنمایی، عضو هیئت علمی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) و مؤلف کتاب «#مکتب تربیتی علامه طباطبایی» در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران(ایکنا) رویکرد توحیدی را روح مکتب تربیتی علامه طباطبایی دانست و اظهار کرد: این رویکرد شیرازه مکتب تربیتی علامه را تشکیل می‌دهد و سایه آن بر کلیه ساحت‌ها و ساختارهای وجودی اعم از ساحت‌های طبیعی، انسانی و فرانسانی گسترانده شده است و انسان‌ها در پرتو این سایه است که به آرامش و اطمینان خاطر می‌رسند.

وی افزود: این رویکرد دژ مستحکمی است که هرکس آن را درک کرده و بدان پناه آورد، از شر تمام گرفتاری‌های فکری و ذهنی آسوده می‌شود و می‌تواند مسیر روشنی و صراط مستقیمی را که خداوند ترسیم کرده است، بیابد. این رویکرد توحیدی به انسان بصیرت می‌دهد و ذهنیت او را باز می‌کند و افق دید او را گسترش می‌دهد و چشم‌انداز او را فراتر از فرش و خاک به عرش و افلاک سیر می‌دهد.

رهنمایی خاطرنشان کرد: این همان رویکردی است که علامه بدان تأکید کرده و بنده در کتاب «#مکتب تربیتی علامه طباطبایی» آن را به عنوان روح مکتب تربیتی علامه مطرح کرده و مورد توجه قرار داده‌ام. البته خود این مطلب بسیار عمیق بوده، جای تفسیر و تفصیل دارد و تبیین آن از حوصله این فرصت کوتاه و زبان الکن ما خارج است. هنر اول ما آن است که سخن علامه و شاگردان بزرگ او را بفهمیم و هنر دوم ما نیز است که آن را به دیگران بفهمانیم.

وی با اشاره به این‌که این رویکرد به اعتقاد علامه طباطبایی در تعالیم قرآن بسیار راسخ است و سایر کتب آسمانی این رویکرد را برجسته و نمایان نکرده‌اند، تصریح کرد: گرچه همه پیامبران الهی بر اساس رویکرد توحیدی به انجام رسالت خود پرداخته‌اند، اما در جای‌جای قرآن و اندیشه‌های الهی معصومین(ع) - که برگرفته از قرآن است - بر این رویکرد تأکید خاصی شده است.

مکتب تربیتی علامه در حوزه‌ها و قلمروهای مختلف اعم از مسائل فردی و اجتماعی، مسائل نظری مربوط به زندگی دنیا و معیشت این‌جهانی و نیز مسائل نظری مربوط به زندگی جاودانی و این‌جهانی بینش‌دهی می‌کند

مدیر گروه علوم تربیتی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) ادامه داد: این رویکرد توحیدی را در آثار و رفتار و سیره عملی شاگردان بزرگ علامه طباطبایی از جمله آیت‌الله مصباح یزدی، آیت‌الله جوادی آملی، آیت‌الله شهید مطهری و... نیز می‌توان مشاهده کرد و طبعاً اگر انسان اگر اندیشه و رفتار خود را با این رویکرد سامان دهد، بسیاری از برنامه‌های تربیتی او خود به خود سامان خواهد یافت.

وی اضافه کرد: این روح و حقیقت توحیدی در مجموع انسجام‌بخش همه ساحت‌های اندیشه انسان مسلمان است که به او جهت فکری و استواری و ثبات اندیشه می‌دهد تا از ابتدا تا انتهای راه، خلی در فکر و اندیشه او ایجاد نشود. اما انسان‌هایی که از این رویکرد تهی هستند، امروز سخنی می‌گویند و فردا دقیقاً مخالف آن را بیان می‌کنند و وقتی علت این رفتار از آنان پرسیده می‌شود، با کمال وقاحت پاسخ می‌دهند که کسی که آن کتاب دیروز را نوشته، امروز مرده و نویسنده کتاب امروز کس دیگری است؛ علت این امر آن است که آنان ثبات ندارند و رویکردی را اتخاذ نکرده‌اند که شیرازه کار و فکر آنان باشد.

رهنمایی در پاسخ به این سؤال که آیا در کتاب «#مکتب تربیتی علامه طباطبایی» به مباحث مربوط به معرفه‌النفس و روانشناسی اسلامی از دیدگاه علامه طباطبایی نیز پرداخته شده است؟ عنوان کرد: در ارتباط با مبانی ارزش‌شناختی تا حدودی به این مباحث اشاره کرده‌ایم که از جمله می‌توان به بحث خودشناسی برای خداشناسی اشاره کرد که همان بحث مشهور معرفه‌النفس(من عرف نفسه فقد عرف ربه) است.

عضو هیئت علمی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) عنوان کرد: در آن مبحث، به لزوم هماهنگی در رشد ارزش‌ها برای تحقق خودشناسی و سرانجام برای رسیدن به خدا اشاره‌ای کرده‌ایم. همچنین اشاره‌ای به حرکت استکمالی انسان کرده‌ایم که در پرتو

این ارزش‌ها، از جمله ارزش والای خودشناسی، می‌تواند به گرایش توحیدی و اخلاق فاضله متخلق شود و کمالات اخلاقی را دریافت کند.

وی اظهار کرد: البته در این کتاب در حد و چارچوب اصول و مبانی ارزش‌شناختی، به این مسأله پرداخته شده است و طبعاً این مبحث نیازمند بازنویسی یا بازنگری در سایر حوزه‌هاست تا به تفصیل، اثر دیگری در این زمینه‌ها نگاشته شود. تأکید بنده در این مبحث بیشتر بر دو چیز است: نخست اصل خودشناسی به عنوان يك اصل ارزش‌شناختی است و دیگری هم‌خوانی و سازگاری ارزش‌ها با باورها است؛ بدین معنا که هرچه را که ما به عنوان ارزش دریافت و تلقی می‌کنیم، حتماً باید با مبانی ما سازگار باشد، در غیر این صورت نمی‌تواند سنخیت لازم را برای تعلیم و تربیت اسلامی ایجاد کند.

رهنمایی در بیان برخی دیگر از شاخص‌های و رویکردهای مکتب تربیتی علامه طباطبایی در کنار شاخص توحیدمحوری بیان کرد: دو شاخص دیگر در مکتب علامه بسیار جامعیت دارند و در کمتر مکتب دیگری این جامعیت را می‌توان مشاهده کرد، نخست رویکرد جامع بینش‌دهی (اعطای بینش) و دیگری رویکرد جامع منش‌پروری است.

در عرض رویکرد بینش‌دهی و به عنوان مکمل آن، رویکرد جامع منش‌پروری قرار دارد؛ بینش‌دهی به چرایی تربیت و منش‌پروری به چگونگی بحث تربیت مربوط می‌شود و در این زمینه نیز انسان می‌تواند نیازمندی‌های خود را از مکتب علامه استخراج کند کتاب #171؛ مکتب تربیتی علامه طباطبایی» در تبیین معنای جامعیت این دو رویکرد در مکتب علامه طباطبایی گفت: وقتی وارد مکتب تربیتی علامه می‌شویم، مشاهده می‌کنیم که در ارتباط با هر آنچه که يك فرد برای تربیت دینی و اسلامی بدان نیاز دارد، از این مکتب می‌تواند بینش بگیرد؛ یعنی مکتب تربیتی علامه، آنچه را که يك فرد از جنبه فکری و نظری برای تربیت خود بدان نیازمند است، در اختیار انسان قرار می‌دهد.

وی بینش‌دهی را یکی از ویژگی‌های برجسته مکتب تربیتی علامه طباطبایی برشمرد و افزود: مکتب تربیتی علامه در حوزه‌ها و قلمروهای مختلف اعم از مسائل فردی و اجتماعی، مسائل نظری مربوط به زندگی دنیا و معیشت این‌جهانی و نیز مسائل نظری مربوط به زندگی جاودانی و این جهانی بینش‌دهی می‌کند. انسان در هر زمینه‌ای که احساس کند برای تربیت خود نیاز دارد تا مطلبی را بداند، به راحتی می‌تواند آن مطلب را از مکتب تربیتی علامه استخراج کند.

رهنمایی ادامه داد: همچنین در عرض این رویکرد و به عنوان مکمل آن، رویکرد جامع منش‌پروری قرار دارد؛ بینش‌دهی به چرایی تربیت و منش‌پروری به چگونگی بحث تربیت مربوط می‌شود. در این زمینه نیز انسان می‌تواند نیازمندی‌های خود را از مکتب علامه استخراج کند. همچنین در باب روش‌مندی‌ها به سه روش برخورد می‌کنیم که کمتر مکتبی بدان پرداخته است و مکتب تربیتی علامه طباطبایی از این وجه نیز برجسته است؛ این سه روش شامل روش‌های ارشادی، تنبیهی و هدایتی هستند.